

1722, 10

5
11

P. 394

PROGRAMMA
I O. CHRISTIANI
SCHROETERI

DOCTORIS IVRIVM ET PROFESSORIS PVBLICI
CVRIAE PROVINCIALIS ATQVE SCABINATVS
ADSESSORIS ET FACVLTATIS IVRIDICAE
HOC TEMPORE DECANI

LECTIONI AVSPICALI
PAVLI PHILIPPI WOLFFHARDTI

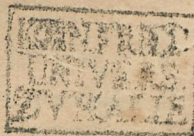
SVM MORVM IN IVRE HONORVM.

CANDIDATI CLARISSIMI

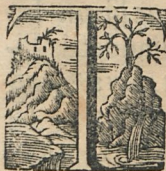
PRAEMISSVM.

IENAE LITTERIS FICKELSCHERRIANIS.

De inscriptione l. x. v. de ritu nuptiarum

* * *

AM iucunda, tamque veneranda Imperatori Iustiniano habita est legum antiquarum memoria, vt ne nomina quidem earum taciturnitati tradere passus sit, sed mentionem ipsarum fieri in inscriptionibus singulorum capitum, quae ex iis in Digesta relatae sunt, voluerit. Cum primis autem illas veteris prudentiae particulas, quae, quasi fundus communis, quem interpretationibus suis excolerent, iuris auctoribus fuere, non praetermitti debere censuit. Dolendum modo, quod vel temporum iniuria, vel descriptorum oscitanti incuria, plurimum laudabili huic instituto detractum sit. Ne enim longius excurram, quam paene inextricabili difficultate hac in parte inscriptio legis xviii de ritu nuptiarum labore, res ipsa loquitur. Quae auctoritatem Pandectarum Florentinarum prae se ferunt editiones, legem ita exhibent:

MARCIVS LIBRO SEXTO
DECIMO INSTITVTIONVM

Capite trigesimo quinto legis Iuliae, Qui liberos, quos habent in potestate, iniuria prohibuerint ducere uxores, vel nubere (vel qui adorem dare non volunt, ex constitutione Diuorum Seueri, et Antonini)

)(2

tonini) per Proconsules, Praefidesque prouinciarum coguntur in matrimonium collocare et dotare: prohibere autem videtur, et qui conditionem non quaerit. Equidem de MARCIANO exploratum habemus, contulisse eum huc libros Institutionum sedecim, quos et index Pandectis Pisani praemissus memorat, et POLITIANVS *, atque LABITVS **, itemque BERNARDINVS RUTILIVS ***, IO. BERTRANDVS ****, GVIL. GROTIVS *****, aliique agnoscunt. Nec mirari subeat, quod ex toto illo libro decimo sexto vix nisi vnica haec lex petita sit; nam nec ex praecedente libro decimo quinto alia, quam lex viii de cessione bonorum in Digesta relata est. Quae vero sequuntur in inscriptione verba, CAPITE TRIGESIMO QVINTO LEGIS IVLIAE, multis obstructa sunt difficultatibus: neque enim de numero capitis, quod adducitur, nec de lege ipsa, vnde istud caput depromptum, inter interpretes satis conuenit, sed adhuc sub iudice lis est. Haloandrina editio in locum capitis xxxv reponit caput liii, idque etiam BERTRANDVM ***** sequi, sunt qui adferant, parum recte, vt quidem nobis videtur. SENETONII, aberrante, haud dubie, per incuriam scriptura, caput liii substituant. Quod autem IAC. GOTHOFREDVS *****, nulla auctoritate, nullo item argumento scripturam

* Lib. 5. Epist. ** In Indic. iuris. *** In Vir. Iurisconf. c. 68. **** De Iurisperit. Lib. 1. c. 29. ***** De Vir. Iurisconf. Lib. 2. c. 9.
***** d. c. 29. ***** In Fontib. iur. ad L. Iul. et Pap. pag. 290. et 329.

ram sollicitarit, caput xv reponens, plane se non adsequi profiteretur supremæ apud Batauos curiæ senator, CORNELIVS VAN BYNCKERSHOEK *. Ut vt Gothofredus in disponendis legis Papiæ capitibus, secutum se Vlpiani, Terentii Clementis, Gaii, Pauli, Marcelli, et Mauritiani libros adseueret **. Ad ipsam porro legem quod attinet, Iuliam nominat inscriptio, sed nec hoc sine ambiguitate; cum enim tam quas Iulius Cæsar tulit, quam quæ postea a Caio Iulio Octauio Augusto emanarunt, Iuliae appellentur, earumque ingens vtrinque numerus sit ***, in medio est, quam ex his inscriptio innuat. Cuiacius****, nescio quo argumento ductus, non dubitauit ad legem Iuliam de adulteriis hanc referre, sed refellit eum Gothofredus. Esto autem, Iuliam Papiam Poppaeam, quæ a Marco Papio Mutilo, et Quinto Poppæo secundo, consulibus, extremis Augusti annis perlata, eoque defuncto a Tiberio repetita est ***** , his verbis designari: hæc enim quia pleraque legis Iuliae capita postea in eam transfusa fuerunt, promiscue tam Iulia, quam Papia appellari obtinuit *****. Tamen etiam hanc non vna ex lege conflatam latissime patere, neminem fugit, et ex

) (3

* Obseruat. iur. Roman. Lib. 4. cap. 13. ** In monit. ad Lectorem p. 266.

*** vid. HOTIOMANN. in legum Romanar. indic. **** in Papinian. Lib. 1. de Adulter. ad L. 13. D. de Testib. ***** TACIT. 3. Annal. 25. SVETON. Lib. 5. cap. 23

***** L. pen. et vlt. D. de adopt. l. 58. seqq. D. de condit. et demonstrat.

instituto docuere FRANCISCVS BALDVINVS *,
 IACOBVS GOTHOFREDVS **, atque KIRCH-
 MAIERVS ***. Vnde amplius inuestigandum, ad
 quodnam legis caput nostra inscriptio referri de-
 beat. Duo praecipua eius capita indicant inter-
 pretes, vnum de maritandis ordinibus, alterum
 de aerario caducis augendo, et ob id, legis Iuliae ca-
 ducariae nomine designari solitum ****. Quod
 varias caducorum causas seu casus subtiliter ad
 inuentos recensuerit, et proposuerit, quodque
 fraudes, quae caducis ab aerario auertendis com-
 mitti poterant, submouerit *****. Enim vero
 ad hoc caput, id quod in lege XVIII nostra, de libe-
 ris a parentibus in matrimonium collocandis, et
 dotandis habetur, nequicquam pertinere mani-
 festum est. Restat igitur vt ad prius istud, de ma-
 ritandis ordinibus, inscriptionem aequae, ac quod
 sub ea continetur argumentum, respicere dicamus.
 Nimirum haec legis Iuliae et Pappiae pars, de ma-
 ritandis ordinibus, quo nomine et VLPIANO *****,
 et ALEXANDRO IMP. ***** venit. aliis etiam legum
 nuptialium nomine notata, ad frequentandam
 multiplici prole Rempubicam, ciuilibus bellis tum
 temporis exhaustam, constituta fuerat. Quapro-
 pter et impedimenta nuptiarum, liberorumque
 fufci-

* ad leges de iure ciuil. p. 53. seqq. ** d. l. *** de Pappia Poppaea lege.
 **** VLPIANVS in fragment. tit. 28. §. 7. ***** IAC. GOTHOFREDVS p. 341.
 ***** In l. 6. §. vlt. D. de iur. patr. ***** In l. 6. c. de oper. libert.

fulcipiendorum remouenda, et emolumentis propositis ciues ad contrahendas nuptias, liberosque procreandos inuitandi erant. Ne quod igitur omnino nuptiis impedimentum inferretur, vt Papinianus ait *, parentum moratoriam frustrationem in liberis elocandis sic coercet lex, vt a magistratu compelli non modo ad consensum in nuptias liberorum praestandum, sed et conditionem, quae se non offerebat, quaerendam eos debere cauerit. Atque hoc amplius, ne oneribus, quae matrimonium ineuntibus sustinenda sunt, deterreri se paterentur, ad dotem congruam constituendam liberis, quos in potestate haberent, adigendos eos voluit. Qua ratione permoti, praeter laudatum Gothofredum, etiam ANTONIVS AVGVSTINVS **, atque IVSTVS LISSIVS ***, quos BYNCKERSHOEKIVS excitat, inscriptionem legis nostrae hoc de capite accipere nulli dubitarunt. His tamen vehementer resistere videtur, quod in contextu constitutionis Diuorum Seueri, et Antonini mentio fiat, id enim in lege Iulia sic perscriptum fuisse, vt adseramus, ratio temporis non patitur. Vnde ad varios conciliandi modos deuentum est, quos inter ille cum primis arridet, quem et saepe laudatus BYNCKERSHOEKIVS amplexus est; commistam scilicet rubricam cum lege ipsa esse, et

* L. 72. s. 4. D. de Condit. et demonstr.

** De legib. et Scis. p. 79. *** Excurs. ad Lib. 3. Ann. Tacit.

fe, et quod ad integrandam rubricam pertinebat, id decerptum inde, et ipsi legi Iuliae tributum, ac si haec a Marciano ea, qua scriptum est ratione, concepta fuisset. Ut enim haec componendi disfidii via ceteris expeditior, omnique violentia caret, ita fide antiquissimorum codicum nititur, in quibus pariter inscriptio vno contextu, MARCIANVS LIB. XVI. INSTITVTIONVM. C. XXXV. LEGIS IVLIAE legitur. Nimirum Marciano, non vero legi Iuliae accepto ferendum, quod de Constitutione Diuorum Seueri, et Antonini refertur, vt parentes, qui olim ex Lege IVLIA a Praetore urbano ad elocandos, et dotandos liberos cogi poterant, nunc etiam ex Imperatorum dicta constitutione per Proconsules, Praesidesque in prouinciis ad id compelli possint*. Cum enim Marcianus Imperatoribus his fato functis superuixerit, e re visum est, nouissime ab iis repetitum ius institutionibus suis, in quibus compendium iuris totius conclusum volebat, interfirere. haec in praesenti sufficiant. Edisseret pluribus de hac materia, ad quam auspicalis lectio nobis breuiter delineandam subministravit occasionem, candidatus iurium nobilissimus, PAVLVS PHILIPPVS WOLFFHARDT, ad cuius vitae ante actae rationem exponendam, quod res, atque hic locus adhuc postulat, sine vltiore operosa ambage nos accingimus.

NATVS

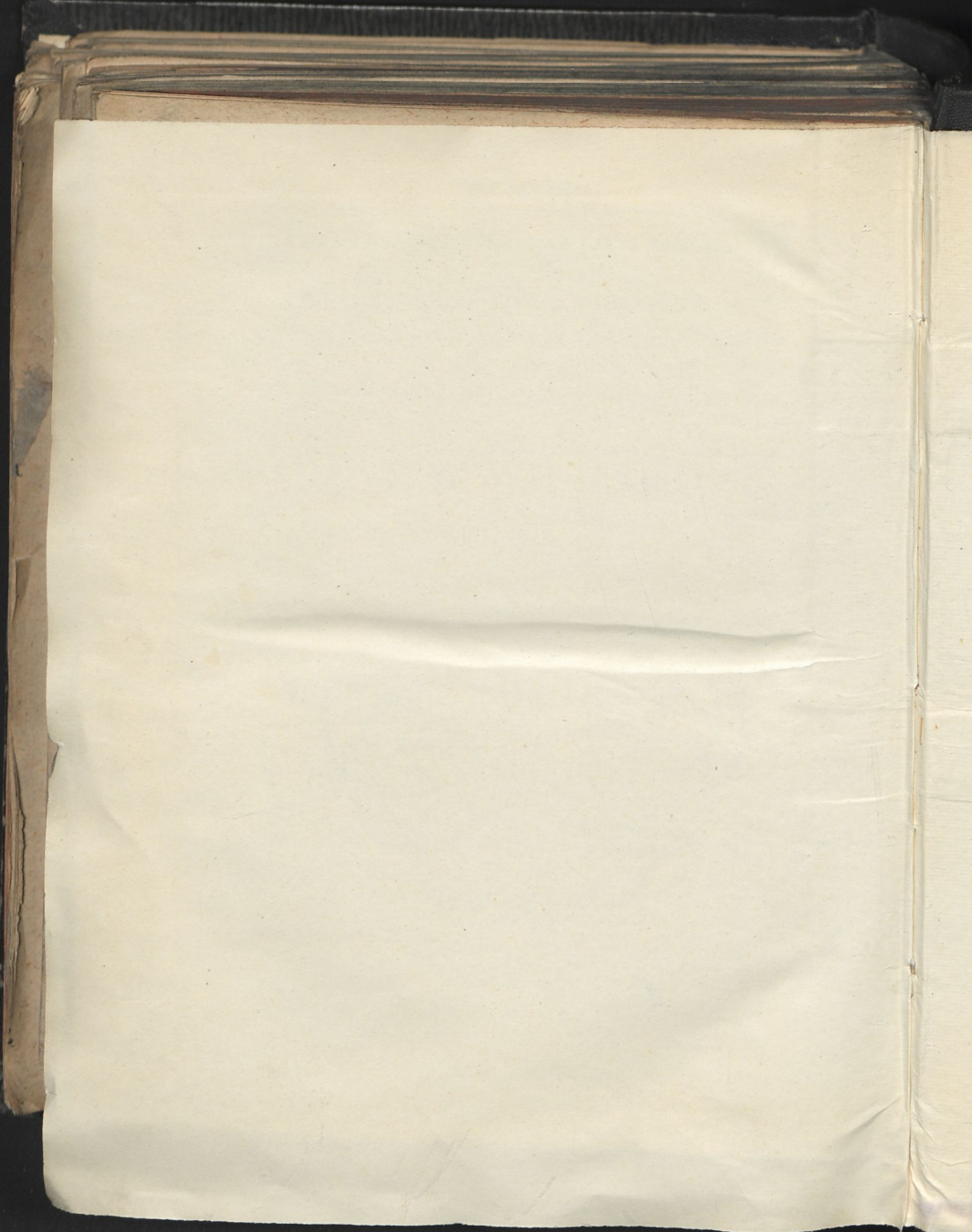
* conf. in fragment. tit. II. §. 20.

NATVS autem est hicce noster candidatus anno restituae salutis millesimo sexcentesimo nonagesimo et nono, die calendarum Februarii septimo, Magdeburgi, quae vrbs metropolitana est ecclesia insignis. Vir summe reuerendus SIMON FRIEDERICVS WOLFFHARDT coenobii Bergensis, quod a Magdeburgo non longe abest, abbas, regis Prussiae potentissimi FRIEDERICI huius nominis primi consiliarius, ac collegii statuum prouincialium intimioris adfessor, pater ei obtigit. Mater vero illi est CHRISTINA ELISABETHA, cui parens fuit WILHELMVS LEYSERVS, iuris vtriusque doctor, et professor in academia Wittebergenfi publicus ordinarius. Hisce parentibus laudatis, quia consilium, quod de liberorum educatione liberali sumitur, rem sacram, et magni momenti esse ex aequo bonoque intelligebant, nihil magis propterea curae cordique erat, quam vt ipsum admodum adolescentulum omnibus doctrinarum elementis, quibus puerilis apud Christianos aetas initiari debet, imperitari curarent. idcirco primum praeceptoribus domesticis, deinde quoque formatoribus iuuentutis in dicto coenobio Bergensi, eorumque fidei, ac institutioni quam diligentissime commendabatur. Et quamquam pater mature, nimirum anno domini nostri IESV CHRISTI millesimo septingentesimo et nono, cum noster vix decimum aetatis attigisset annum, decederet: tamen prouidae matris sollicite filium educandi curam luctus hicce non fragit, sed erexit. Nam cum a phrontisterii Ber-

gensis ludimagistris, in primis a CHRISTOPHORO SVCRONE, qui iam praeco verbi diuini Magdeburgensis est captus; fundamenta prima, sine quibus nihil in litterarum studiis stabile, atque durable est, fideliter essent iacta, ab optima matre, amicorum suasu, qui adolescentis indolem ad litteras accommodatam iudicabant, anno post reparatam gratiam millesimo septingentesimo decimo et quarto ad gymnasium Gothanum, musis ibi litandi causa, ablegatus est. Hic virorum clarissimorum VOCKERODTI, REICHARDTI, atque KESLERI monitis pietatis, ac sapientiae praeceptis, linguarumque notitia probe post peractum biennium confirmatus, animum ad altiora appellere, nempe ad iuris sacra, coepit. Quare anno seruatoris nostri millesimo septingentesimo decimo et sexto studiis obsequendi suis Helmstadium ad academiam se contulit, ibique, postquam a PROPECTORE MAGNIFICO MEIBOMIO in numerum ciuium cooptatus esset, id sibi negotii credidit solum dari, vt, absolutis necessariis philosophiae institutis, prima legum, ac iurisprudentiae fundamenta, a nobilissimo, consultissimoque viro, AVGVSTINO LEYSERO, auunculo suo praeter ceteros obseruando addisceret. Hunc enim institutiones Iustiniani, Struuii iurisprudentiam, et Digesta perspicue solideque explicantem audiuit, eique in priuatissimis examinibus facere satis allaborauit. Sic quoque viros consultissimos PAVLVM KRESSIVM, et FRIEDERICVM HAHNIVM doctores ac duces cepit fidelissimos. quo-

rum iste iuris naturalis principia, et doctrinam criminalium; hicce vero vniuersalem, et in primis Germaniae historiam nostrum ordine edocuit. Cumque ita prope biennium in academia Iulia expleuisset, anno post natum CHRISTVM millesimo septingentesimo decimo octauo in academiam hanc nostram, telam studiorum pertexendi gratia, peruenit. Quam ob rem a VIRO MAGNIFICO IOHANNE ANDREA DANZIO, theologiae doctore, eiusue iuxta ac linguarum sacrarum et orientalium professore, qui eo ipso tempore fasces academicas tenebat, in studioforum nostrorum numerum receptus statim lectiones et publicas, et priuatas iuris in hac academia peritorum adire, ac frequentare aggressus est. In primis vero excellentissimos huius academiae viros WILHELMVM HIERONYMV M BRVCKNERVM, antecessorem, et collegiorum huius vniuersitatis iuridicorum adessorem merentissimum, solida processus tractandi, et in foro, vt decet, versandi praecepta explicantem; itemque BVRCARDVM GOTTHELF STRVVIVM historicum atque consiliarium Saxonicum, vt et Brandenburg-Culbacensem etiam aulicum, iurium et historiarum professorem publicum celeberrimum notitiam rerum Germanicarum, iusque publicum solide tradentem secutus est gradu citato. Iuris ciuilib, canonici, et feudalis cognitionem vt sibi compararet vberiore, FRIEDERICO GOTTLIEB STRVVIO, iam ducis Saxo-Hildburghusani serenissimi consiliario, priuatam imo priuarissimam oneram dedit. Sic, necessariis do-

strinis instructus, Cellam ad Alleram anno millesimo septingentesimo et vigesimo, paulloque post in patriam demigravit, vbi sub directione IOHANNIS REICHHII serenissimorum Landgrauiorum Hassio Homburgorum consiliarii, et aduocati regiminis Magdeburgensis ordinarii aditus ad forum ei patefactus est, sicque ad suam vtilitatem theoreticam iuris scientiam exemplis auxit. Tandem, hortatu matris, et cognatorum suafu, Ienam, academiam hanc nostram, vt ad honores iuris vtriusque summos adspiraret, repetiit. Cum itaque collegium nostrum iuridicum decenter adiisset de obtinendis in iure honoribus, admissus est a nobis ad solennia examina, in quibus ita se praestitit, vt, quicquid honoris ante impensum dignis candidatis antiquo more fuit, id neutiquam denegandum huic clarissimo candidato existimauerimus. His de causis aditum hunc laudis, atque honoris, qui optimis maxime patet, aperire, et castina luce, DEO suum adiungente auxilium, in laudatam legem XVIII. D. de ritu nuptiarum, praemeditatam, et elaboratam industria lectionem, vt vocant, cursoriam e cathedra nostra publica recitare eum iussimus. Nihil itaque reliquum esse censemus, quam vt PRORECTOREM nostrae academiae MAGNIFICVM, OPTIMOS PATRES conscriptos, singulosque bonos ea, qua par est, humanitate inuitemus. P. P. in academia Ienensi, tertio calendarum Decembris, anno recuperatae salutis CIO IO CC XXII.

Jena, Diss., 1722 (1)

TA-OL

Bd. 1

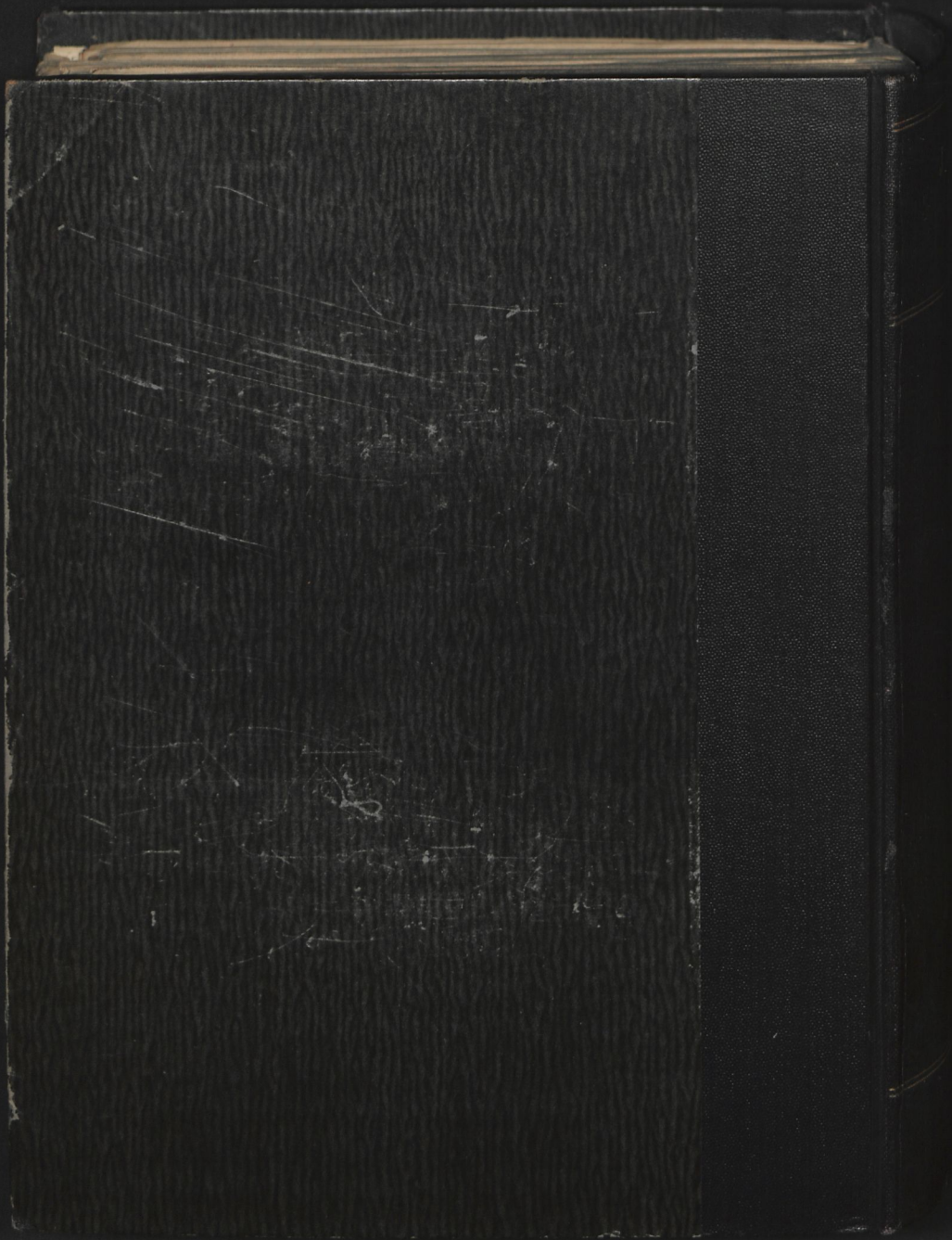
ULB Halle 3
004 766 555

f

V. 18

1722, 10
11

PROGRAMMA
I O. CHRISTIANI
SCHROETERI

DOCTORIS IVRIVM ET PROFESSORIS PVBLICI
CVRIAE PROVINCIALIS ATQVE SCABINATVS
ADSESSORIS ET FACVLTATIS IVRIDICAE
HOC TEMPORE DECANI

P. 394

LECTIONI AVSPICALI
PAVLI PHILIPPI WOLFFHARDTI

SVM MORVM IN IVRE HONORVM.

CANDIDATI CLARISSIMI

PRAEMISSVM.

—
IENAE LITTERIS FICKELSCHERRIANIS.

De inscriptione lxxviii de ritu nuptiarum

